

ПЕРСПЕКТИВИ ВВЕДЕННЯ СІМЕЙНОГО ОПОДАТКУВАННЯ В УКРАЇНІ

Одним з пріоритетних напрямків при розробці податкової політики в Україні є її поступова соціалізація, яка передбачає спрямованість не тільки на потреби ринку, але і на загальнолюдські цінності. В цьому сенсі велика роль відводиться сім'ї, адже саме сім'я чинить активний вплив на розвиток духовної культури, соціальну спрямованість особистості, мотиви поведінки людей.

Сім'я – це соціальна група, яка складається з людей, які зазвичай перебувають у шлюбі, їхніх дітей (власних або прийомних) та інших осіб, поєднаних родинними зв'язками з подружжям, кровних родичів, і здійснює свою життєдіяльність на основі спільного економічного, побутового, морально-психологічного укладу, взаємної відповідальності, виховання дітей. Тому удосконалення оподаткування фізичних осіб можливе за допомогою введення концепції «сімейного» оподаткування доходів і майна фізичних осіб в Україні.

Не можна не відзначити практику сімейного оподаткування в розвинених зарубіжних країнах, яка заснована на стабільності, системному підході і має в своєму арсеналі різні інструменти податкового регулювання. У зарубіжних країнах існують два основних методи оподаткування сім'ї: спільне декларування доходів подружжям (США, Німеччина) та оподаткування доходів сім'ї (Франція), які сприяють перерозподілу податкового тягара і аналізують платоспроможність платників податків з точки зору принципів справедливості.

Якщо розглядати ідею сімейного оподаткування, то основна концепція - це можливість стягнення податків з доходів і майна з урахуванням складу сім'ї. В даному випадку важливою умовою є наявність майна та формування доходів в спільному користуванні членів сім'ї. У свою чергу, сім'я може включати не тільки працездатних громадян, але і непрацездатних батьків, неповнолітніх дітей. При більш ґрунтовному вивченні сімейного оподаткування у зарубіжних країнах можна помітити, що даний вид стягнення податків становить інтерес і для України. Зокрема, в США оподатковуваний дохід містить такі складові: з валового доходу сім'ї віднімається сума витрат, пов'язана з виїздом доходу, і інша сума витрат, яка визначається законодавством. Іншими словами, це сукупний дохід мінус податкові відрахування і знижки. У Німеччині платникам податків надається вибір між повноцінним сімейним оподаткуванням та сплатою прибуткового податку індивідуально. Отже, підхід до оподаткування доходів безпосередньо пов'язаний з альтернативним вибором між прийняттям сімейної податкової системи оподаткування або відмовою від неї.

Наразі оподаткування громадян в Україні знаходиться в стадії розвитку, тому застосування деяких перспективних рішень, які використовуються в зарубіжних країнах, допоможе розробити власний комплекс заходів при впровадженні системи сімейного оподаткування, а також надасть можливість впливу на реальний дохід сім'ї за допомогою вибору об'єкта оподаткування, системи пільг та преференцій. Для обґрунтування нових форм і методів стягнення податків з фізичних осіб необхідно внесення деяких змін до законодавства.

Оскільки сім'ю передбачається розглядати як об'єднання платників податків, пов'язаних родинними зв'язками, які спільно проживають, ведуть спільне господарство, користуються майном і одержуваними доходами спільно (сім'я - суб'єкт оподаткування), важливо виокремити додаткові умови при утворенні об'єкта оподаткування. Такими умовами можуть бути: реєстрація за місцем проживання, яка визначає місце взяття платника податку на податковий облік, а також спільна податкова декларація, що подається одним з членів сім'ї. В даному випадку слід внести зміни до Податкового кодексу України у вигляді доповнення статті 14 положенням, що визначає поняття «сім'я як суб'єкт оподаткування», з ймовірним розглядом у рамках групи консолідованих платників податків - фізичних осіб. Що стосується так званих відрахувань, пільг та інших способів зменшення сукупного доходу сім'ї, то тут актуально застосування звільнення від оподаткування мінімального доходу в розмірі не нижче встановленої величини прожиткового мінімуму. В цьому питанні необхідно переглянути та удосконалити діючу методику розрахунку, яка не відображає сьогодишнього соціально-економічного розвитку та рівня життя громадян.

З огляду на все вищесказане, необхідно відзначити, що вдосконалення системи оподаткування доходів фізичних осіб в Україні дозволить на підставі колишньої системи оподаткування розвивати нову, альтернативну систему з метою оптимізації податкового тягара та вирішення першочергових соціальних проблем. Разом з тим це буде сприяти підвищенню рівня життя, рівня споживання, збільшенню заощаджень, використання звільнених від оподаткування коштів на інвестиційні цілі і, в кінцевому рахунку, зростанню економіки країни та добробуту населення.